

A VASUTASBECSÜLET egy felvonása zajlik most A SZEGEDI FŰTŐHÁZBAN

„Itt minden csak szépség, rend, csend...” Ezt egy tájról írta a költő. Ha ilyesvalamit keres az ember, azt semmiestre sem találja meg a Rendező-pályaudvar mögött a Fűtőház környékén. Igaz, a szénfalán az orosz, lengyel, a pécsi és egyéb szénből alkotott hegyek között csend és rend honol. A szemnek szép látvány, de aki valamit »konyit« a széntárolás mesterségéhez, annak vészjósló ez a szépség, ez a rend és csend. Felöltik a kérdést, vajon ki felel majd azért, ha a kalória értéke a szénnek öngyulladás következtében leegybe illan? A szén jön, jön, szinte egymást éri a vagonok. Csak hely nincs, ahova lerakják. Már félévi készlet halmozódott itt fel.

Ennyi szén egyrakáson még soha nem láttak

Itt a legöregebb mozdonyvezetők és fűtők sem. Évekig szűkiben, most viszont néhány hónapja túlzottan bővítenek a szénnek a Fűtőházban.

A félkör alakú fűtőházi csarnok előtt a 326-osok, 327-esek és a 424-esek, arccal a szénfal felé bámulnak. A mozdonyvezetők, fűtők, szerezők itt sürgölődnek körülöttük. Ruhájukból a Nap olvassza az olajos kormot. Nem húzódnak be a csarnokba, mert most a »lovat« nem vihetik be magukkal. A csarnok tetőszerkezetét festik egy hónapja és odabenn füstölni most tilos. A meleg nem kellemes, a hideg még úgy sem. Ettől azonban még távol vannak, de annál inkább

közeledik az őszi csúcsgazdálkodás ideje

és ha akkor is itt kinn »cigány módra« kell végezni a munkát, nagy baj származhat belőle. Ezért nem árt már jóelőre figyelmeztetni: gyorsítsa meg a festővállalat a munkát. Ezek a munkások is vasutasok közé tartoznak. Köszöntsék hát ők is gyorsabban munkával a VII. vasutasnapot. Valahogy úgy, ahogy a nagy fekete masinák között a mozdonyvezetők, javítók, vezetők és fűtők teszik. Igaz, náluk sem megy minden »gyorsvonati tempóban«. Felajánlásokat már tettek, aka-

rat is van a fogadalom valóra váltásához, de a nehézségekkel sincsenek szűkiben. Az is igaz, hogy

a nehézség leküzdése

csak növeli az eredmény értékét. Itt azonban sokszor hiába van akarat és erő.

A vészitő fűtőház 376 186-os gépének részletvizsgájt elvégzik ugyan terven felül, de mit csinálnak, ha néhány mozdonyon »ki van« a dugattyúgyűrűje. Ötödik hónapja javítás alatt áll Budapest a Landler Jenő földműhelyben egy esztergályjuk, amelyen a dugattyúgyűrűket esztergálták. Úgy lát-szik, szó szerint kell érteni, hogy javítás alatt »áll«, mert csak ígéretlik, hogy ekkor, hogy majd akkor küldik. Ott a pesti földműhelyben is nekidurálhatnák magukat, ha másért nem, hát most a vasutasnap tiszteletére, mert itt Szegeden már nincs mivel toldozgatni, foltozgatni az elkopott gyűrűket. Eddig ugyanis a kiselejtezetekből pótolták a kopottakat, de már ezekből is kifogytak. Ha továbbra is nélkülözni kell az esztergagépet, hiába minden akarat, nem tudják teljesíteni a vasutasnap tiszteletére tett vállalásukat, s

Már kijelölt hóhéra is volt az ellenforradalomnak Dorozsmán

Októberben 15 ezer forintért akasztott volna márciusban a MUK lovagja volt

Az ellenforradalom időszakában Márta András, Kiskundorozsma, Zimonyi utca 5. szám alatti lakos is felcsapott nemzetőrnek, gondolván, hogy majd nagy és »hősi« cselekedetért babért fognak a feje köré. A biztonság okáért Márta minden esetre »biztosította« magát, s ezért a Csáki szalmájának szánt fegyverekből ő is vételezett magának egy géppisztolyt, valamint kézi gránátokat. Hogy a fegyverek a nagy zürzavarban mégse fityegjenek csak úgy az oldalán, úgy vélte, jó lesz

nem tudnak felkészülni rendszeren az őszi csúcsgazdálkodásra.

A műhelybeliekről azt tartják a fűtőháznál, hogy a legjobb együttes. A vasutasnapra való készülődésben is tőlük várják a legjobb teljesítményeket. Ezt tudva fűti is az irántuk megnyilvánuló bizalom Bódog Istvánt, Kórsó Jánost, Szabó Szilvesztert és a többieket. Csak most már arra vigyázzanak, hogy

meg ne fogja őket a dicséret,

ahogy Alsóvárosban mondják. Persze, a mozdonyvezetők és fűtők között sem kell vasutaslappal keresni a példamutatókat. Horváth István, Szabó III. János, Sánta Ferenc mozdonyvezetők, Szalma István, Németh II. István fűtők se akarják, hanem szép munkasikerekkel ünneplik a VII. vasutasnapot. De azért ők is csak azt mondják, eredményeik nem kis mértékben attól függnek, hogy a műhelyben időközönként milyen becsületesen javítják ki gépeiket. Nyugodtan állíthatjuk, hogy most is a vasutasnapra való készülődésben, mint korábban, a vasutas becsület egy felvonása zajlik le a Fűtőházban.

A látogató szemével — SZEGEDRŐL

Szinte évente visszatérő vendége vagyok Szegednek. Boldogan emlémelem, mint épül-szépül ez a nagy tiszaparti metropolis, haadnk vidéki városai között is talán a legszebb fekvésű. Tagas, szép utcái, gyönyörű palotái, hangulatos parkjai, egyedülálló Szechenyi tere s nem utolsósorban barátságos népe mindig megragadta szívemet.

Az idei nyáron is három hetet töltöttem itt. Örömmel láttam a szépen rendezőpompás óázist, Ujszegedet, a város megszaporodott parkjait, kivirágosodott utcáit, új, modern lakóházait, s megjavított közvilágítását.

De voltak lehangoló jelenségek is, s most ezekről akarok egyet-mást elmondani. A városkapun belépte pillanatok alatt a Nemzeti Emlékcarnok előtt vagyunk. Ez a tér bizony az elhanyagoltság állapotát mutatja. A kövek között kiverte a gyom, az ár-fedőcsok alatti köborukatot fecskefiókák nyomai szennyezik be, a szobrokat éves por lepi, nem beszélve arról, hogy a propaganda kislakátok még a szobrok kezét, lábát, fejét sem kímélték meg, pedig helyesebb lett volna ezek számára más, megfelelőbb helyet találni. A zenélő óráknak se híre, se hamva. Juhász Gyula szobrát sem találtam meg (azóta a Népszabadság 1957. augusztus 4-i

küldés megnyugtató: Augusztus 20-án, az alkotmány ünnepén avatják fel Szegeden Juhász Gyula szobrát), Apácai Cseri János, Hunfalvy János és Wenzel Gusztáv szobrára feleltelen kezeztől származó minősítetlen kifejezések vannak felírva s általában a szobrok alját idétlen krétarajzok ékeltelik. (Szép volna keskeny, falhoz simuló élővirágágyakkal díszíteni az egész árkádsort, állandó őrt állítani, kivilágítani stb.).

A Klausál téri Kossuth-szobor körüli burkolat is nagyon foghíjas. A Móra-park, a múzeum környéke nagyon szép, de bántó Klausál Gábor Szeged, s az ország nagy fia szobrának méltatlan félreállítását s a fölé nem messze lévő régi szegedi vár rendezetlensége. Talán nem messze van az amikor ezek a hibák is megszűnnek, s ismerve az MSZMP városi végrehajtóbizottságának lelkes, odaadó munkásságát, városépítési és szépítési törekvéseit, remélem és bízom, sőt tudom, hogy legközelebbi szegedi látogatásomkor már nem lesz mód hasonló észrevételekre.

Es még valamit: ottlitem alatt szegedi kalauzt, városismertetőt, városérteket, Dugonics-életrajzot nem tudtam kapni.

Gáncsov Károly
ált isk. tanár
Simontornya

azt megcsillagotni mindenki előtt, különösen a kommunisták megijesztésére. Csupa »ijesztgetésből« járt Márta Kiskundorozsmán

több kommunista lakásán, s azzal fenyegette meg őket, hogy leszámol velük.

Nem véletlen, hogy Márta András is »vételezett« magának fegyvert, sőt olyan »tisztásra« is vállalkozott, amely minden magyarizkódás nélkül is bizonyítja sötét szándékát.

Tizenötezer forint ellenében akarta elvállalni Dorozsmán a »nyilvános« és »rendes« hóhér szerepét,

természetesen elsősorban a kommunistákon kezdte volna meg véres ténykedését. Márciusban az úgynevezett MUK-jelszó előtt még úgy hangoskodott, mint aki nagyon biztos a dolgában. Hangoskodását arra alapozta, hogy

több kézigranátot, s közel száz darab géppisztolylőszert ásvott el házában a kerítés tövében.

A beélesített kézigranátokat, s a géppisztolyba való löszert lábába téve gondosan tárolta, hogy alkalomadtán bármikor használni lehessen.

Ki is tulajdonképpen Márta András? Csak egy momentumot ragadjunk ki családi életéből. Törvényes feleségétől négy gyereke van, ezeket azonban a legkíméletlenebb módon, valósággal agyondolgoztatta. Ugyanakkor egy másik asszony ölelését sem vetette meg Márta, sőt ott öt gyerek mondhatja Mártát apjának. A törvényes gyerekek rovására inkább ezeket dédelgette. Az ember-telen bánásmód miatt

törvényes felesége és négy gyermeke valósággal megnyugodott, amikor a rendőrség megjelent

és a családi diktátort, s egyben az ellenforradalom hóhérjelöltjét hűvösre tette. Márta hamarosan a bíróság előtt felel tetteiért.

Az „üzemi kisbanknak” már öccse van: a „FALUSI KISBANK”

Bordányban alakult meg az első falusi takarékszövetkezet a szegedi járásban

Az újságokat olvasva az utóbbi időben többször felbukkant egy-egy hír: itt is, ott is az országban falusi takarékszövetkezet alakult.

Vajon mi is ez az új »pénzüntézet«?

Elsősorban a falu »bankja«, amelyet a lakosság alapít meg azért, hogy egy-egy községben, faluban összegyűjtött, viszonylag kis összegű hozzájárulásokból, meghatározott részjegyekből egy pénzalapot hozzon létre, amelyből azután az arra rászoruló tagoknak kedvezményesen, olcsón, kisebb-nagyobb, hosszabb-rövidebb lejáratra kölcsönt adjon.

A KST és a takarékszövetkezet „rokonsága”

Ilyen vonatkozásban rokon az üzemekben, hivatalokban, intézményekben országosan elterjedt Kölcsönös Segítő Takarékpénztárakkal. Azonban némi eltérés mégis van: a KST tagjai egy éven át, havonta rendszeresen személyenként, az egyéni lehetőségeikhez képest váltakozóan 20—50—100 forint összeget fizetnek be, s azt a takarékosági idő lejártával, kamattal együtt egy összegben kapják vissza. Emellett a tagok, ha szükség, baj éri őket, előre nem látott kiadásuk van, igen csekély kamat mellett kölcsönt kaphatnak.

A falusi takarékszövetkezetben egy alkalommal fizetnek be részjegyet. Ez feljogosítja már a takarékszövetkezet tagját, hogy a szövetkezetből ő is kölcsönt vegyen fel.

Sok Nagy János összefog

Az önszegélyezés és kölcsönös támogatás az az alapelv,

amelyre az ilyen falusi takarékszövetkezet épül. Sok Nagy János és Kis István által befizetett kis összegekből a részjegytulajdonos — a másik Nagy János — ha igényli, támogatást kaphat.

Ezek a szövetkezetek a legteljesebb önkéntesség alapján szülehetnek csak meg, s a takarékszövetkezet igazgatását a tagok közül választott igazgatóság irányítja és felügyelő bizottság ellenőrzi. A takarékszövetkezet azonban, mivel működése nemcsak a tagok egyéni érdeke, hanem a község szempontjából is jelentős, anyagi támogatást is igényelhet. Ezt a Minisztertanács a SZÖVOSZ-on keresztül biztosítja. Az alapításnál szükséges költségekre (helyiség átalakítása, javítás, tatarozás, üzleti könyvek, nyomtatványok stb.) a SZÖVOSZ egyszerű pénzbeli segítséget, felszerelésre, berendezésre pedig fél-százalékos kamatra kölcsönt adhat.

És ha az igazgatóság ügyes...

A helyi földművelésszövetkezet támogatására is igényt tarthat a takarékszövetkezet. A földművelésszövetkezet segítséget adhat egyrészt például úgy, hogy helyiséget enged át, népszerűsíti a takarékszövetkezetet, segít a szervezésben, másrészt pedig alkalmazzák támogatást ad az ügyvitel ellátásához is.

Ha a falusi takarékszövetkezet igazgatósága ügyes, kiterjesztheti működését takarékbetétek gyűjtésére is. Sok paraszt már felhagyott az átmenetileg nélkülözhető pénzének a harisnyába való

dugdosásával és szívesen vált betétkönyvet. A takarékszövetkezet ezt jól kihasználhatja mind a maga, mind a község előnyére. A totó-lottó népszerűsége falun is egyre terjed. A szelvények árusítását is (mivel az jövedelemmel is jár) a takarékszövetkezet is levezetheti.

A takarékszövetkezetek tehát komoly lehetőségeket biztosítanak egy-egy falunak, ezért alakulnak most már mind sűrűbben mindenütt. A szegedi járásban is már van érdeklődés iránta, pedig propagálására eddig különösebb súlyt nem fektetnek. Mórahalmon, Üllésen, Tápén, Bordányban komolyabb »mozgolódás« is van. Az OTK szegedi fiókja a napokban már ki is adta az első működési engedélyt: Bordányban alakult meg az első falusi »kisbank«, amely remélhetőleg a falu lakossága körében ugyanolyan népszerű lesz, mint az idősebb fivére: a KST a szegedi üzemekben.

Laboratórium-tank a holdkutató szolgálatában

Jurij Hlebcevicsov szovjet tudós elhatározta, hogy »laboratórium-tankot« bocsát fel a Holdba. A készülék alakja után nevezték el tanknak. A tervek alapján a »tank« adókamrával ellátott televíziós berendezést tartalmaz majd, amely a Földre közvetíti a Holdon tapasztalt jelenségeket. Ezenkívül különféle regisztráló műszerek is helyet kapnak a tankban.

Csak két helyen forog már Szegeden a fazekaskorong

Egy régi szakmáról

1.

nyát, majd lapos kis famedencében vízben áztatja, ezután átrostálja, s végül egy sokkal nagyobb famedencében egészen finom pépet csinál belőle.

2.

De ezután is úgy megy minden, mint azelőtt. A nap és a föld evült szívia el a fölös vizet erről a pépről, majd mikor vajszerű lesz: egyenletes négyzeteket karcolnak a tetejére, úgy, hogy a nap a számára mintegy megrajlott helyen hasogatja azután ezt a vaj-lágyagú masszát fenélig. Pincében ezután bármennyig is elállítható száradás nélkül, majd használat előtt áttapossák, s végül gyűrűpádon lapos pozgácsuká szaggatják a kikécsített agyagot. A pozgácsak nagysága attól függ, hogy mi készül belőlük.

Ezután már híres és köztismert fazekas-korongé a szó. Már iskolai olvasmányainkból ismerjük rajzát és működését. Általában féllábbal hajtja alulról való áttétellel vízszintes, kerek követ a fazekas, s ugyanakkor egyszerű és egyben ördögös ügyességgel formálja azon két kez munkájával (az egyikben egy kis pálcát is tartogat) a különféle tárgyakat és időmunkát. Egy perctől hatvan percig tart egy cserépedény, illetve cseréptál munkája. Egy virágcserep aia: egy perc. Egy nagy, 25 literes, blöbs, kétfülű fazék: hatvan perc. Embert, civilizációt és világot formált évezredek az át a végtelentől egyszerű szerkezet! Fej, kéz és láb együtt dolgozik itt, s hallottam a mester magyarázatát arról, hogy semmit sem érnek neki, ha korongja vil-

3.

lanyhajítású volna. Nagyobb sebességre nincs szüksége. másrészt pedig a kezek munkája szinte önműködően idomul a lábához és fordítva. Finom és állandó össziáték folyik a fazekasmester keze alatt...

Első látogatásomkor egy virágcserepet gyártott korongján a Felső utcai mester, Mosolygós tekintetéből, a előrehajló meztelen barna felsőtestéből csak úgy sugárzott az életérés, vidám férfi szakmaszeretete. Későbbi látogatásaim során, aztán szó esett köztünk sok mindentől, ami a mesterségét illette.

Ami a szakma gépeit illeti — hallottam ezek során —, a lábbal hajtható, s mindenki által ismert fazekas korongon kívül még csak egy igen egyszerű kézhajtású fészékfűrő malmoskaja van a fazekasnak. De égető-kemencéje is olyan, mint az öt-száz év előtti, csak éppen hogy két tüzelőnyílása van, szemben a régivel, amelynek csak egy volt. Fával fűtik egyébként, mert a szén különféle cserépedényre káros égéstermékkel fogva szóba se jöhet számukra.

No, de a lényeges mégis csak az eladás, akár itthoni heti vásáron, akár szanaszét az országban, országos vásárokon — beszélte Szalma mester. Visszük a dolgunkat mindenfelé a tavaszi ekkéinkől kezdve a nyáriakig át, az ősziekig. Apró-jóság-ítatót, vagy etetőt, eső-gős-csúszós aratókorsót, káposztasavanyító fazekat, talat, szilkét, s minden egyebet csinálunk, más és más kivitelben az egyes vidékek számára. S ott, ahol anyaghiány miatt helyben nincs is fazekas, de nincs meg száz kilométeres körzetben sem: bizony nagyon várnak bennünket.

Fűssy László